

GEOGRAFIYA FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING AHAMIYATI

Sapayeva Gulbahor

Yangiariq tumani 35-son umumiy o'ta ta'lim kaktabii geografiya
o'qituvchisi

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.8245595>

ARTICLE INFO

Received: 05th August 2023

Accepted: 13th August 2023

Online: 14th August 2023

KEY WORDS

Metodika, tizim, tizimli tahlil,
geografiya, tabiiy fanlar.

ABSTRACT

Ushbu maqolada Geografiya fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyatiga e'tibor qaratiladigan ayrim jihatlar haqida gap yuritiladi. Shuningdek, muallifning shaxsiy mulohazalari ham keltirilib o'tiladi.

Bugun ta'lim jarayonlari integratsiyalashib borayotgan bir davrda yashamoqdamiz. Bu davr turli fanarni o'qitishda turli mamlakatlar tajribasini o'zlashtiish va zamonaviy elementlarni didaktik jarayonga tez va sifatli tadbiq etish imkonini bermoqda. Zamonaviy ta'lim tizimida tabiiy fanlar va ularni o'quvchilar ongi va tafakkurida o'ziga xos iz qoldirishi uchun metodik fanlar muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, geografiya fanini o'qitishda bu jihat yanad ko'proq ko'zga tashlanadi. Geografiyani o'qitish metodikasi chindan ham bo'lg'usi o'qituvchilarga o'rgatiladigan muhim fanlardan biridir. Chunki, bu o'quvchilarga jahonning tabiiy va ijtimoiy muhitini tushunish, geografiya tizimlarini o'rganish, xaritani foydalanish va ma'lumotlar bilan ishlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Bu metodikalar o'quvchilarni muhim geografiya qonuniyatiga rioya qilishga, ularga tadqiqot va tahlil qilishni o'rganishga, ijtimoiy va siyosiy voqeliklarni tushunishga qaratilgan. Amaliyotga asoslangan metodikalar o'quvchilarning o'zlashtiruvini oshirish, tarbiyalanish va ish bilimlarini amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega. Geografiyani o'qitish metodikasi, o'quvchilarga geografiya fanini o'rganish va tushuntirish uchun amalga oshiriladigan tadbir va usullar to'plamidir. Bu metodikalar o'qituvchi tomonidan ma'naviy, tajribaviy, vizual va amaliy usullar yordamida o'quvchilarni o'zlashtirishga qaratiladi. Bu, masalan, dars rejaları tuzish, ko'rsatmalar, ko'rsatgichlar, interaktiv darslar, maqolalar, o'quv dasturlari, virtual sayt va ilovalar, chuqurlik tajriba va terishlar orqali amalga oshirilishi mumkin.

Geografiyani o'qitish metodikasi o'quv fanlar bilan erkin va integrativ ravishda bog'liqdir. Geografiya fanini o'qitishda quyidagi metodik fanlar muhim ahamiyatga ega bo'lishi mumkin:

Birinchidan, tarixni o'qitish metodikasi. Geografiya fanining o'zining tarixiy ta'siridan foydalanish orqali o'quvchilarni o'zlarining hududlarni va dunyo tarixini tushunishga intilishadi.

Ikkinchidan, Grafika sohasi bilan. Xaritalarni tushunish va o'qish, geografiya ma'lumotlarini vizualizatsiya qilish, statistika va grafiklar yordamida tahlil qilish uchun metodikalar bu fanlar aloqadorligini ta'minlaydi.

Uchinchidan, tabiiy fan metodikalari. Ko'rgazmalar, ekskursiyalar, o'quvchilarning o'zlashtirish va tadqiqot faoliyatini oshirishga yo'naltirilgan metodikalar.

To'rtinchidan, komp'yuter darsliklari, interaktiv o'quv vositalari, geografiya ilovalari va internetdagi resurslar orqali o'quvchilarga o'quv jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qilishga qaratilgan metodikalar.

Beshinchidan, o'quvchilarga o'zlarini haddan tashqari amaliyotga qo'yish orqali geografiya bilimni o'rganish va o'zlashtirishga yo'naltirilgan metodikalar. Bu metodik fanlar geografiya o'qituvchilarining o'quvchilarni tezlashtirish, qiziqishlarini oshirish va nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lashda muhim ahamiyatga ega.

Geografiyani o'qitish metodikasida o'qituvchining o'rni juda muhimdir, chunki o'qituvchi o'quvchilarni ma'lumotlarga qiziqishlantirish, ularga o'zlashtirish va tushunishni taqdim etishda katta ahamiyatga ega. O'qituvchi o'quvchilarni geografiya mavzulariga qiziqtirishni oshirish uchun ilg'or usullar ishlatishi kerak. Buning uchun har bir darsda qiziqishlarni yaratuvchi savollar, ilg'or misollar va yangiliklarni qo'shish foydali bo'ladi. O'quvchilarni darsda faol qatnashishga qo'shish uchun interaktiv usullarni (qo'shimcha darsliklar, online o'yinlar, xarita vositalari) qo'llash kerak. Bu ularga o'quv jarayonida amaliyot qilish imkoniyatini beradi.

O'quvchilarni innovatsion yondashuvlarga intilish, tabiiy voqealarni tushunish va jamiyatga ijarada qo'shilish haqida o'rgatish o'quvchilarni mustaqil o'rganish va o'zlashtirishga qaratilgan. O'quvchi tushunish darajasini va o'zini o'rganish tarzini oshirishda o'qituvchi o'quvchilarga qiziqishlarni yaratishga va ularga boshqa yordam beringan usullarni qo'llashga e'tibor bermalidir. Zamonaviy darsliklar, interaktiv xaritalar, animatsiyalar va virtual saytlar o'quvchilarni darslikni o'qishni o'tkazishdan ko'ra aktiv qatnashishga qo'shadi. Online platformalar va ijtimoiy tarmoqlar o'quvchilar o'rtasidagi hamkorlik va qo'shnilarini rivojlantirishga yordam beradi. Qo'shimcha o'quvchilarning bir-biriga fikrlarni almashish, o'zlashtirish va ishbirligi qo'shishga imkoniyat yaratadi. Online resurslar orqali o'quvchilar dunyo bo'ylab boshqa talabalar bilan yoki o'qituvchilar bilan bog'liq mavzularda muloqot qilish imkonini beradi. Internet orqali so'nggi geografiya yangiliklarini va ilmiy tahlillarni kuzatish o'quvchilarga jahon rivojlanishini va o'zgarishlarni tushunishga imkon beradi. Online sinovlar, testlar va o'zlashtirish usullari o'quvchilarga o'z o'zini baholash va mustaqil o'rganish imkonini beradi. Zamonaviy geografiya o'qitish usullari o'quvchilarga texnologiyalarni o'rganish va ishlatishni o'rgatadi, bu esa ularni sodda ekanligini his qilishga yordam beradi. Zamonaviy usullar o'quvchilarni o'qitish jarayonida qiziqtirish va qiziqishlarini saqlashga yordam beradi, shuningdek, ularni o'qishga va o'zlashtirishga rag'batlantiradi. Zamonaviy yutuqlar o'quvchilarni modern texnologiyalardan samarali foydalanish va o'quv jarayonini qiziqarliroq va o'zlashtiruvchi qilishga yordam beradi.

Geografiyani o'qitish metodikasida o'quvchini qiziqtirish uchun quyidagi usullardan foydalanishingiz mumkin:

- muhim mavzularni ta'riflash: o'quvchilarni qiziqtirish uchun darsning boshlanishida, o'quv mavzusini muzokaralash va uni nima qilishni kutishlari haqida qiziqtiruvchan ta'riflar bilan tanishtirishingiz mumkin.
- yangiliklardan foydalanish: o'quvchilarga zamonaviy va qiziq yangiliklarni taqdim etishingiz, dunyo voqealari, tabiiy voqeliklar, iqtisodiy yangiliklar kabi maqolalar orqali ularning qiziqtirishini oshirishingiz mumkin.
- interaktiv darsliklar va online o'yinlar: interaktiv darsliklar va online o'yinlar orqali o'quvchilarni qiziqishtirish va ularga ma'lumotlarni o'rgatishni qiziqarliroq qilishingiz mumkin.
- xarita va grafiklardan foydalanish: xarita va grafiklar yordamida o'quvchilarni ma'lumotlarni vizualizatsiya qilishga rag'batlantirishingiz va ularga ko'rsatmalar yaratishingiz mumkin. Bu usullar o'quvchilarni qiziqtirish va o'quv jarayonini qiziqarliroq va o'zlashtiruvchi qilishda yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, geografiyani o'qitishni zamonaviylashtirish uni metodkasini nazariy yutuqlar bilan boyitish hamda o'qituvchining ksbiiy kompetensiyalarini oshirish bilan bevosita bog'liq va bu masalalar tizimli ravishda o'rganilishi va har bir ta'im jarayoninig elementi tizili tahlil qilinishi lozim.

References:

1. Mirakmalov M.T. va boshq. Tabiiy geografiyadan amaliy mashg'ulotlar. –T.: Sharq, 2015. – B.80.
2. Ishmuhammedov R va boshq. Talimda innovatsion texnologiyalar, - T.: Akademnashr, 2015. –B.145.
3. I.Akmalov. Mutaxassislik fanlarni o'qitish metodikasi. – T.: Sharq, - B. 130.